

## I. S PODZIMEM DO ŠKOLY

|                                                                     |    |
|---------------------------------------------------------------------|----|
| <b>Jiří Havel:</b> Září .....                                       | 3  |
| <b>Klára Trnková:</b> Žertovná pořekadla .....                      | 3  |
| <b>Jeff Kinney:</b> Z deníku malého poseroutky .....                | 4  |
| <b>Jan Brzechwa:</b> Inkoust a křída .....                          | 8  |
| <b>Jill Murphyová:</b> Není škola jako škola .....                  | 8  |
| <b>Josef Kainar:</b> Malíř jménem Podzimek .....                    | 11 |
| <b>Martin Bestajovský:</b> Vinobraní .....                          | 12 |
| Podzimní pranostiky .....                                           | 13 |
| <b>Ivona Březinová:</b> Podzim .....                                | 14 |
| Podzimní obraz .....                                                | 14 |
| Svatý Václave .....                                                 | 15 |
| <b>Ivana Pecháčková:</b> Pověst o Blaníku .....                     | 15 |
| <b>Eva Trnková:</b> Svatováclavská koruna .....                     | 16 |
| <b>Zdeněk Adla:</b> Proč se javor na podzim červená .....           | 16 |
| <b>Klára Trnková:</b> Posvícení .....                               | 17 |
| <b>Pavel Dobeš:</b> Papíroví draci .....                            | 18 |
| <b>Robert Ehrmann:</b> Svátek Simchas Tóra .....                    | 19 |
| <b>Jan Čarek:</b> Listopad .....                                    | 20 |
| <b>Jaromír František Palme:</b> Dostal jsem tě, Divoký Bille! ..... | 21 |
| <b>Pavel Šrut:</b> Píseň o moři .....                               | 22 |
| <b>Eva Tinková:</b> Dušičky .....                                   | 23 |
| <b>Wabi Daněk:</b> Píseň, co mě učil listopad .....                 | 23 |

## II. JSME SOUČÁSTÍ VESMÍRU

|                                                                           |    |
|---------------------------------------------------------------------------|----|
| Z dějin naší země .....                                                   | 24 |
| <b>Renáta Fučíková:</b> Církevní pojetí vzniku světa .....                | 26 |
| <b>Josef Václav Sládek:</b> Slunce na západě .....                        | 28 |
| <b>Eva Klímová:</b> Atletické závody kolem Slunce .....                   | 28 |
| <b>Jitka Petrželová:</b> Výlet na Měsíc .....                             | 30 |
| <b>Eva Rechlinová:</b> Právě .....                                        | 31 |
| <b>Lucy a Stephen Hawkingovi:</b> Za dveřmi Marsu .....                   | 32 |
| <b>Jarek Nohavica:</b> Kometa .....                                       | 34 |
| <b>Philip Reeve:</b> Cesta k Hvězdonoši .....                             | 34 |
| <b>Jiří Žáček:</b> Jarmareční píseň na počest prvních vzduchoplavců ..... | 37 |

### III. MÍSTO, KDE ŽIJEME

|                                                                   |    |
|-------------------------------------------------------------------|----|
| <b>Michal Černík:</b> Vzpomínka na pravěké doby .....             | 38 |
| <b>Pavel Feisinger:</b> Človíčková dobrodružství .....            | 38 |
| <b>Marie Hrušková:</b> Žižkův dub .....                           | 39 |
| <b>Jaromír Tomeček:</b> Doma je doma .....                        | 41 |
| <b>Zdeněk Kukal:</b> Óda na žulu .....                            | 42 |
| Krása – krásný – kras .....                                       | 43 |
| <b>František Nepil:</b> Karel IV. ....                            | 44 |
| <b>Martina Drijverová:</b> Pes v době velkých vynálezů .....      | 46 |
| <b>Peter Hacks:</b> O smutném životě rytíře Sýce z Havranic ..... | 48 |
| <b>Kamil Bednář:</b> Jak hořelo Národní divadlo .....             | 49 |
| <b>Zdeněk Marat, Zdeněk Borovec:</b> Má malá zem .....            | 51 |

### IV. VLÁDA ZIMY

|                                                                 |    |
|-----------------------------------------------------------------|----|
| <b>Michal Bystrov:</b> Příchod zimy .....                       | 52 |
| Zimní pranostiky .....                                          | 52 |
| <b>Zdeněk Svěrák:</b> Prosinec .....                            | 53 |
| <b>Jarek Nohavica:</b> Ladovská zima .....                      | 53 |
| <b>Ludmila Ladýřová:</b> Sv. Mikuláš .....                      | 54 |
| <b>Michal Černík:</b> Co víme o čertovi .....                   | 55 |
| <b>Zbyněk Malinský:</b> Jak sněhulák zatoužil po vzdělání ..... | 56 |
| <b>Miloš Kratochvíl:</b> Dopis Ježíškovi .....                  | 58 |
| <b>Martina Drijverová:</b> Narodil se Ježíšek .....             | 58 |
| <b>René Gosciny:</b> Mikulášovy Vánoce .....                    | 60 |
| <b>František Halas:</b> Jak přišla hrdlička k pásku .....       | 63 |
| <b>Jiří Skalický, Jiří Stránský:</b> O panu Burýškovi .....     | 64 |
| <b>Dagmar Šottnerová:</b> Masopust .....                        | 66 |
| Masky z papírových sáčků .....                                  | 66 |
| <b>Miloslav Švandrlík:</b> Nebezpečí lavin .....                | 67 |

### V. CESTY POHÁDEK, BAJEK A BÁJÍ

|                                                                      |    |
|----------------------------------------------------------------------|----|
| <b>Rudyard Kipling:</b> Jak přišel nosorožec ke své kůži .....       | 70 |
| <b>Karel Jaromír Erben:</b> Zlatý kolovrat .....                     | 72 |
| <b>Jiří Černý, Pavel Zátka:</b> Jak se stařeček stal léčitelem ..... | 72 |
| <b>Martina Drijverová:</b> Malinový král (finská pohádka) .....      | 74 |
| <b>Martina Drijverová:</b> Krásný hlas (argentinská pohádka) .....   | 75 |
| <b>Martina Drijverová:</b> Kouzelný džbán (vietnamská pohádka) ..... | 76 |

|                                                                              |    |
|------------------------------------------------------------------------------|----|
| <b>Milena Hübschmannová:</b> Ďábelské listí (romská hádanka) .....           | 78 |
| <b>Pavel Šrut:</b> Vašnosta všech vašností (irská pohádka) .....             | 79 |
| <b>Leo Pavlát:</b> Proč mají Židé zvláštní kalendář (židovské příběhy) ..... | 80 |
| <b>Jiří Voskovec, Jan Werich:</b> Ezop a brabenec .....                      | 82 |
| <b>Ezopova bajka:</b> Komár, lev a pavouk .....                              | 82 |
| <b>Zdeněk Kriebel:</b> O ševci a bleše .....                                 | 83 |
| <b>Roald Dahl:</b> Popletený obr Dobr .....                                  | 84 |
| <b>Eduard Petiška:</b> Odysseus a Kyklop Polyfém .....                       | 86 |
| <b>Alois Mikulka:</b> O Šípkové Růžence .....                                | 89 |
| <b>Jiří Suchý:</b> Polednice .....                                           | 91 |

## VI. BYLY ČASY, BYLY

|                                                           |     |
|-----------------------------------------------------------|-----|
| <b>Larry Verstraete:</b> Příliš plná vana .....           | 92  |
| <b>Marta Šrámková:</b> Založení hradu Veverčí .....       | 94  |
| <b>Dagmar Štětinová:</b> O Vyšším Brodě .....             | 95  |
| <b>Hana Doskočilová:</b> Pověst o pražském golemovi ..... | 97  |
| <b>Oldřich Sirovátka:</b> Stůl Komenského .....           | 98  |
| <b>Eva Semotanová:</b> O škole .....                      | 99  |
| <b>Roman Ferstl:</b> Švédové před Brnem .....             | 100 |
| <b>Kamil Bednář:</b> Psohlavci .....                      | 102 |
| <b>Oldřich Sirovátka:</b> Milosrdenství .....             | 105 |
| <b>Jiří Suchý:</b> Jo to jsem ještě žil .....             | 107 |
| <b>Martin Pitro:</b> Zlatý medailista Frantík Pepík ..... | 108 |

## VII. JARNÍ ZVYKY, TRADICE A SVÁTKY

|                                                                          |     |
|--------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Martina Drijverová:</b> Jaro .....                                    | 110 |
| <b>Tatjana Šišková:</b> Hádanky .....                                    | 110 |
| <b>Svatopluk Hrnčíř:</b> Lesní studánka .....                            | 111 |
| <b>Jarní pranostiky</b> .....                                            | 112 |
| <b>Miloslav Bureš:</b> Otvírání studánek .....                           | 113 |
| <b>Tatjana Šišková:</b> Voda na sedm způsobů .....                       | 114 |
| <b>Martina Drijverová:</b> Ukřižování a zmrtvýchvstání Božího syna ..... | 114 |
| <b>Jiří Žáček:</b> Romance o Josefu Ladovi .....                         | 116 |
| <b>Oldřich Šuleř:</b> Pověst o Radhošti .....                            | 117 |
| <b>Josef Lada:</b> Jak jsme pálili čarodějnice .....                     | 118 |
| <b>Jaroslav Seifert:</b> První dopis mamince .....                       | 120 |

|                                                            |     |
|------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Dagmar Šottnerová:</b> Den matek .....                  | 120 |
| <b>Miloš Kratochvíl:</b> O májovém deštičku .....          | 121 |
| <b>Jiří Jilík:</b> Pověst o zajetí knížete Viktorina ..... | 122 |

## VIII. JEJICH VELIČENSTVA KLUCI A HOLKY

|                                                                              |     |
|------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Kamila Sojková:</b> Janíček .....                                         | 124 |
| <b>Jacqueline Wilsonová:</b> Cesta k novému domovu .....                     | 128 |
| <b>Jiří Žáček:</b> Hledám tátu .....                                         | 131 |
| <b>Markéta Zinnerová:</b> Evička .....                                       | 132 |
| <b>Zdeněk Svěrák:</b> Neopouštěj .....                                       | 134 |
| <b>Eva Bernardinová:</b> Ztracený míč .....                                  | 135 |
| <b>Alena Vostrá:</b> Ano, mocný sultán .....                                 | 137 |
| <b>Erich Kästner:</b> Začarovaný telefon .....                               | 139 |
| <b>Karen Levine:</b> Příběh Hany .....                                       | 140 |
| <b>Betty MacDonaldová, Anne MacDonaldová Canhamová:</b> Léčení špagetismu .. | 142 |
| <b>Pavel Šrut:</b> Pidilidi .....                                            | 144 |
| <b>Malika Ferdjoukhová:</b> Jak jsme tátovi vybrali nevěstu .....            | 145 |
| <b>Zdeňka Bezděková:</b> Buď a nebo .....                                    | 147 |
| <b>Jiří Suchý:</b> Tulipán .....                                             | 149 |
| <b>Jiří Kahoun:</b> Sloh je sloh .....                                       | 150 |

## IX. CESTY ZA DOBRODRUŽSTVÍM

|                                                     |     |
|-----------------------------------------------------|-----|
| <b>Thomas Brezina:</b> Škola hrůzy .....            | 152 |
| <b>Enid Blytonová:</b> Kdo je ve věži? .....        | 154 |
| <b>Astrid Lindgrenová:</b> Bezcitný vyděrač .....   | 157 |
| <b>Renée Hollerová:</b> Otrávená kočka .....        | 159 |
| <b>Robert Louis Stevenson:</b> Muž na ostrově ..... | 162 |
| <b>Rudyard Kipling:</b> Šér Chánův konec .....      | 164 |
| <b>Daniel Defoe:</b> Pátek .....                    | 167 |
| <b>Emanuel Frynta:</b> Velryby .....                | 169 |
| <b>Petr Skoumal:</b> Tygr .....                     | 169 |
| <b>Ursel Schefflerová:</b> Růžový hroch .....       | 170 |

## X. PRÁZDNINY NA OBZORU

|                                                |     |
|------------------------------------------------|-----|
| <b>Jindřich Balík:</b> Víte, co je léto? ..... | 172 |
| <b>Letní pranostiky</b> .....                  | 172 |
| <b>Jaroslav Seifert:</b> Rozhovor .....        | 173 |

|                                                                       |     |
|-----------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Iva Procházková:</b> Nevypočitatelný osel .....                    | 174 |
| <b>Ondřej Sekora:</b> Jak byla naše třída v ZOO .....                 | 176 |
| <b>Vojtěch Steklač:</b> Jak je těžké vybrat si správné povolání ..... | 178 |
| <b>Josef Brukner:</b> Lesní zpěvy .....                               | 180 |
| Jak namalovat ptactvo lesní .....                                     | 181 |
| <b>Jiří Holub:</b> Jak jsme byli po škole .....                       | 182 |
| Zašmodrchaný kvíz .....                                               | 184 |
| <b>Jiří Havel:</b> Puňťa, povedený pes pana Pivoňky .....             | 185 |
| <b>René Goscinný:</b> Jedeme na prázdniny .....                       | 186 |
| <b>Ladislav Dvořák:</b> Hravý pes .....                               | 188 |
| <b>Jitka Vestfálová:</b> Ahoj, léto! .....                            | 188 |
| Slovníček literárních pojmů .....                                     | 189 |
| Jmenný rejstřík ilustrátorů .....                                     | 190 |

*Zvláštní poděkování za vstřícnost a pomoc při výběru využitelných knih patří Knihovně Jiřího Mahena v Brně, jmenovitě paní Mgr. Heleně Selucké, vedoucí oddělení Dětské knihovny, a knihovnici Bc. Lucii Dymáčkové.*

*Čítanka byla zpracována jako soubor autorských děl určený k vyučovacímu účelům, a to zejména k výuce čtení, literární, výtvarné a estetické výchovy. Pro objasnění jejího obsahu byla v čítance použita výtvarná díla, která se zařazenými díly literárními tvoří zvykově nedílný celek.*

*Některé texty zde uvedené byly vzhledem k vyučovacímu účelům a omezeným rozsahovým možnostem čítanky zkráceny. Pravopis byl upraven podle nejnovějších pravidel českého pravopisu platných od roku 1993.*